Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Homiliarium Pauli Diaconi - Cod. Aug. perg. 29

Paulus <Diaconus>

[S.l.], [3. Drittel des 9. Jh.]

Evangelienlesung nach Lucas; Beda Venerabilis presbiter: Homilie zu der Evangelienlesung

urn:nbn:de:bsz:31-20440

Visual Library

LEC SCI EUAN SEC LUCAM ·

IN illo tempore · Missus est angelus gabrihel a dō in ciuitatem galileae · cui nomen nazareht · Ad uirginem desponsatam uiro · cui nomen erat ioseph · de domo dauid · et nomen uirginis maria · Et reliq.

XI OMIL UENERABILIS BEDAE PRBI DE EAD LECTION ·

Exordium nostrę redemptionis fratres kmi · hodierna nobis sci euangelii lectio commendat · Quae angelum de caelis a dō missum narrat ad uirginem · Ut nouam in carne natiuitatem filii dī predicaret · Per quam nos abiecta uetustate noxia · renouari atque inter filios dī conputari possimus;

Ut ergo promissae salutis mereamur dona pertingere primordium eius intenta curemus aure percipere ·

Missus est inquit angelus gabrihel a dō in ciuitatem galileae · cui nomen nazareht · ad uirginem desponsatam uiro cui nomen erat ioseph ·

Aptum profecto humanae restaurationis principium · Ut angelus a dō mitteretur ad uirginem partu consecrandam diuino: quia prima perditionis humanae fuit causa · Cum serpens a diabolo mittebatur ad mulierem · spiritu superbiae decipiendam · Immo ipse in serpente diabolus ueniebat · Qui genus humanum deceptis parentibus primis · inmortalitatis gloria nudaret · Quia ergo mors intrauit per feminam · apte redit & uita per feminam · Illa a diabolo seducta per serpentem · uiro gustum necis optulit · Haec edocta a dō per angelum · mundo auctorem salutis edidit · Missus est ergo angelus gabrihel a dō · Raro autem legimus quia apparentes hominib; angeli designantur ex nomine ·

Uerum quotienscumq; fit · Ideo utique fit · Ut etiam nomine ipso qd ministraturi ueniant insinuent ·

Gabrihel namque · fortitudo dī dicitur; et merito tali nomine prefulget qui nascituro in carne dō testimonium perhib& · De quo proph&a in psalmo · Dns inquit fortis & potens · dns potens in proelio · Illo nimirum proelio · quo potestates aerias debellare · Et ab earum tirannide mundum ueniebat eripere ·

Ad uirginem desponsatam uiro · cui nomen erat ioseph de domo dauid · et nomen uirginis maria · Quod dicitur · de domo dauid · Non tantum ad ioseph sed etiam pertinet ad mariam ·

Legis namque erat praeceptum ut de sua quisque tribu ac familia duceret uxorem ·

A poſtolo quoque atteſtante · qui ad
timotheum ſcribenſ ait ·,
Memor eſto igitur ihm xpm reſur
rexiſſe a mortuiſ · & ſemine dauid
ſecundum euangelium meum ··
I deo enim ueraciter ex ſemine dauid
ortuſ eſt dnſ · Quia incorrupta eiuſ
genitrix · ueram de ſtirpe dauid ori
ginem duxit ·· Cur autem ipſe
non de ſimplici uirgine · ſed deſpon
ſata uiro concipi et naſci uoluerit ·
plurimae a patribuſ rationabileſ
cauſae proferuntur ·· E quibuſ
per maxima eſt ne udit ſtupri
rea damnaretur · ſi uirum non ha
benſ filium procrearet ·, Dein
de · ut in hiſ etiam quae domeſtica
cura naturaliter exigebat · puepera
ſolatio ſuſtentaretur uirili ·,
O portebat ergo beatam mariam ha
bere uirum · qui et teſtiſ integrita
tiſ eiuſ certiſſimuſ · Et nati ex ea
dni ac ſaluatoriſ noſtri · eſſet nutri
ciuſ fidiſſimuſ ·, Qui quae & pro
eo paruulo · ſecundum legem hoſtiaſ
ad templum deferret ·, Et eum in
ſtante perſecutioniſ articulo · in ae
gyptum cum matre ferret ac referr&
alia que illi per plura quae ad ſuptae
humanitatiſ fragilitaſ poſcebat ·
neceſſaria miniſtrar& ·· N& mul
tum obfuit · ſi quiſ illum ad tempuſ
eiuſ filium credidit · Cum predican
tibuſ apoſtoliſ poſt aſcenſionem eiuſ

C unctiſ palam credentibuſ · Quod
de uirgine natuſ eſſet patuerit ·,
N& preter eundum quod beata di gene
trix meritiſ praecipuiſ &iam nomi
ne teſtimonium reddit ·, Interpre
tatur enim ſtella mariſ ·, Et ipſa
quaſi ſiduſ &imum inter fluctuſ
ſaeculi labentiſ · gratia priuilegii
ſpecialiſ refulſit ·, Ingreſſuſ autem
angeluſ ad eam dixit ·, haue gra
tia plena dnſ tecum · benedicta tu
in mulieribuſ ·, Quae ſalutatio
quantum humanae conſuetudini in
audita · Tantum eſt beatae mariae
dignitati congrua ·, Uere etenim
gratia erat plena · cui diuino munere
conlatum eſt · Ut prima inter feminaſ
glorioſiſſimum dō uirginitatiſ mu
nuſ offerret ·· Unde iure angeli
co aſp&tu ſimul & affatu meruit
perfrui · quae angelicam ſtuduit
uitam imitari ·, Vere gratia erat
plena · cui ipſum per quem gratia &
ueritaſ facta eſt · ihm xpm generare
donatum eſt · Et ideo uere dnſ cum
illa erat · quam & priuſ nouo caſtita
tiſ amore · a terrenis ad caeleſtiae
deſideranda ſuſtulit · et poſtmodū
mediante humana natura omni ple
nitudine diuinitatiſ conſecrauit ·,
Uere benedicta in mulieres · quae ſi
ne exemplo muliebriſ conditioniſ ·
cum decore uirginitatiſ · gauiſa eſt
honore parentiſ ·, Quodq; uirginem

matrem decebat · dm̄ filium pro
creauit · · Quae poſtquam more
humanae fragilitatiſ · & uiſione an
gelica · & inſolita eſt ſalutatione
turbata · mox idem angeluſ eam
rep&ito ſermone · Ne timeat hor
tatur · , Quodque maxime timo
rem pellere conſueuit quaſi bene
cognitam ac domeſticam · proprio
eam nomine uocat · , Et quare
gratia plenam diceret diligenter
edocet · , Ne timeaſ inquit
maria · Inueniſti enim gratiam
apud dm̄ · Ecce concipieſ in utero
& parieſ filium · Et uocabiſ nomen
eiuſ ihm̄ · hic erit magnuſ &
filiuſ altiſſimi uocabitur · ,
Notanduſ ſolerter ordo uerborum ·
& tanto artiuſ eſt cordi inſeren
duſ · quanto manifeſte patet ·
quia in hiſ tota redemptioniſ nr̄e
ſumma conſiſtit · , Nam mani
feſtiſſime dnm̄ ihm̄ · id eſt ſalua
torem noſtrum · & uerum dī patriſ
& uerum hominiſ matriſ filium
predicant · , Ecce inquit conci
pieſ in utero & parieſ filium ·
Agnoſce uerum hunc hominem
ueram de carne uirginiſ adſupſiſſe
ſubſtantiam carniſ · , hic erit
magnuſ · et filiuſ altiſſimi uo
cabitur · , Confitere eundem
&iam dm̄ uerum de dō uero · Et
aeterno patri filium ſemper [eſſe] coaeternum ·

Quod autem futuro tempore dicitur ·
hic erit magnuſ & filiuſ altiſſimi
uocabitur · Nemo ita intellegen
dum putet · quod dnſ̄ xpſ̄ ante par
tum uirginiſ non fuerit · ſed ita hoc
potiuſ dictum intellegamuſ · quia
potentiam diuinae maieſtatiſ quam
dī filiuſ aeternaliter habuit ·
hanc idem homo natuſ · ex tempore
acceperit · ut una in duabuſ natu
riſ perſona eſſet · mediatoriſ ac
redemptoriſ nr̄i · · Et dabit illi
dnſ̄ dſ̄ ſedem dauid patriſ eiuſ · ,
Sedem dauid · regnum dicit iſrahe
liticae plebiſ · quod ſuo tempore ·
dauid iubente pariter · & adiuuante
dno fideli deuotione gubernauit · ,
Dedit ergo dnſ̄ redemptori noſtro
ſedem dauid patriſ eiuſ · Quando
hunc de genere dauid incarnari diſ
poſuit · Ut populum quem dauid
temporali imperio rexit · Ipſe gra
tia ſpiritali ad aeternum prouehe
ret regnum · , De quo apoſtoluſ
ait · , Qui eruit noſ de poteſtate
tenebrarum · Et tranſtulit in regnū
filii caritatiſ ſuae · · hinc eſt quod
idem populuſ diuino admonituſ
inſtinctu · Cum paſſuruſ ille hie
roſolimam properaret · in eiuſ lau
dem gaudenſ decantabat · ,
Benedictuſ qui uenit in nomine
dni rex iſrahel · · Et iuxta aliū
euangeliſtam · benedictum quod

uenit regnum patris nostri dauid .

Aderat enim tempus quo redempto per eius sanguinem mundo · rex agnosceretur · Non solum domus dauid · sed et totius aecclesiae · immo omnium conditor & rector saeculorum .; Unde recte angelus postquam dixit · Et dabit illi dns sedem dauid patris eius · Continuo subiunxit .; Et regnabit in domo iacob in aeternum .; Domum namque iacob ecclesiam dicit uniuersam · quae per fidem & confessionem xpi ad petri archarum pertinet sortem ., siue in his qui de patri archarum stirpe carnis originem duxerunt · Seu in illis qui de aliis nationibus carnaliter editi · spiritali lauacro sunt in xpo renati .; In qua uidelic& domo regnabit in aeternum · et regni eius non erit finis .; Regnat quippe in ea in presenti uita · cum electorum corda p fide & dil&tionem suam inhabitans regit atque ad percipienda supernae retributionis dona continua protectione gubernat .; Regnat in futura cum eosdem finito statu temporalis exilii ad habitationem patriae caelestis introducit ; In qua praesentiae eius uisione semper admoniti · Nihil aliud agere · quam eius uacare laudibus gaudent .; Dixit autem maria ad angelum .; Quomodo fiet istud · quo uirum non cognosco .; Quomodo inquit fieri potest · ut concipiam pariamque filium · quae in castimonia uirginitatis uitam consummare disposui .; Non autem quasi incredula uerbis angeli · Quomodo haec impleri ualeant requirit ! Sed certa quia oportebat impleri quod et tunc ab angelo audiebat · et prius a proph&a dictum legerat · quo id ordine complendum sit interrogat .;

Quia uidelic& proph&a · qui hoc futurum praedixit · quomodo fieri posset non dixit · sed angelo dicendum reseruauit .; Respondens ergo angelus dixit ei .. Sps scs superueni& in te & uirtus altissimi obumbrabit tibi · Ideoque & quod nasc&ur scm · uocabitur filius di .; Superueniens in uirginem sps scs duobus modis in ea diuinae suae potentiae efficatiam ostendit .; Quia et mentem illius adeo quantum humana fragilitas patitur · Ab omni uitiorum sorde castigauit · ut caelesti esset digna partui · et in utero illius scm ac uenerabile redemptoris nri corpus · sola sui operatione creauit ; Id est nullo uirili interueniente adtactu · Carnem de carne uirginis sacrosctam de intemerata formauit .; Quem enim prius aperte spm scm dixit ·

Hunc ipsum denuo uirtutem altissimi nominauit .; Iuxta hoc quod dns cum eiusdem sps aduentum discipulis promitter& ait .; Et ego mitto

promiſum patris mei in uos · uos aũ
ſedete in ciuitate quoaduſque indua
mini uirtute & alto ·· Obumbra
uit autem beatae dĩ genetricẽ uirtus
altiſſimi quia ſps ſcs cor illius cum
impleuit ab omni aeſtu concupiſcen
tiae carnalis temperauit ·, Emun
dauit a deſideriis temporalibus ac
donis caeleſtibus mentem ſimul
illius conſecrauit & corpus ·, Ideoq;
& quod naſcetur inquit ſcm̃ uocabi
tur filius dĩ ·, Quia de ſcificatione
ſpſ concipies · ſcm̃ erit quod gignitur;
Congruit conceptionẽ natiuitas ; ut quae
contra humanae conditionis morẽ
uirgo concipis · ſupra humanae con
ſuetudinis modum dĩ filium generes;
Omnes quippe homines in iniquitati
bus concipimur · et in delictis naſ
cimur ·· Quotquot autem donan
te dõ aditum praeordinati ſumus
aeternam / ex aqua & ſpũ ſcõ renaſ
cimur ·· Solus uero redemptor nr̃
pro nobis incarnari dignatus mox
ſcs natus est quia ſine iniquitate con
ceptus eſt ·· Poſſumus ſane in eo
quod dicitur · et uirtus altiſſimi
obumbrabit tibi · altius quiddam
de ſacramento dominicae incarna
tionis intellegere ·· Obumbrari
enim nobis dicimus cum feruente
meridiano ſole · uel arborem media
uel aliud quodlibet umbraculi genus
inter nos & ſolem opponimus · quo
ardorem eius ut lucem nobis tolera
biliorem reddamus ·, Redemptor
igitur noſter non inmerito ſolis
luce uel ardore deſignatur ; qui nos
ueritatis & ſcientia inluſtrat &
amore inflammat ·· Unde ipſe
per prophetam dicit ·· Vobis autẽ
timentibus nomen meum orietur
ſol iuſtitiae ·, Cuius uidelicet ſolis
radios beata uirgo ſuſcepit · quan
do dnm̃ concepit ·· Sed idem ſol
id eſt diuinitas redemptoris noſtri ·
tegmine ſe humanae naturae ·
quaſi umbraculo quodam obtexit ·
qua mediante · uirginis eum uiſcera
ferre ſufficerent ·· Sicque uirtus
altiſſimi obumbrauit ei · dum di
uina xpĩ potentia · et eam praeſen
tialiter impleuit · et ut capi ab illa
poſſet ſubſtantia ſe nrae fragili
tatis obnubilauit ·· Et ecce heli
ſabeth cognata tua · & ipſa concepit
filium in ſenectute ſua ·, Non
quaſi incredulam exemplis hortatur
ad fidem · ſed ut bene iam credenti
quae audierat ampliora ſupernae
diſpenſationis miracula replicat ;
ut quae dnm̃ uirgo erat paritura ·
praecurſorem quoq; dnĩ de anu ac
diu ſterili parente cognoſceret
eſſe naſciturum ·· Nec miran
dum iuxta iſtoriam quod heliſa
beth cognata dicatur mariae ·
cum ſuperius haec de domo dauid ·

illa de filiabuſ aaron orta eſſe nar
ratur. Legimuſ namque quod
aaron ipſe de tribu iuda de qua dauid
ortuſ eſt uxorem acceperit. Uide
licet heliſabeth filiam aminadab ſo
rorem naaſon qui fuit dux tribuſ
iuda in deſerto cum egrederentur
ex aegipto. Rurſuſque regnantib;
dauid poſteriſ. Legimuſ quod ioia
da pontifex maximuſ uxorem habu
erit de tribu regali hoc eſt ioſabeth
filiam regiſ ioram. Ipſe eſt ioiada
cuiuſ filium zachariam uirum aeque
ſciſſimum lapidauerunt inter tem
plum et altare. ſicut etiam ipſe dnſ
beatorum martyrum mentionem
facienſ in euangelio teſtatur.
Unde tribuſ utraque hoc eſt ſacerdota
liſ et regia cognatione ſemper adin
uicem probatur eſſe coniuncta.
Potuit autem huiuſmodi coniunctio
etiam recentiore tempore fieri
datiſ nuptum feminiſ de tribu in
tribum. Ut manifeſte beatam di
genetricem quae de tribu regia deſ
cendit cum tribu ſacerdotali cog
nationem generiſ habuiſſe conſtaret.
quod myſteriiſ caeleſtibuſ aptiſſime
congruit. Oportebat namque
ut apparenſ in mundo mediator di
et hominum de utraque tribu car
niſ originem haberet. quia nimiru
ipſe in humanitate adſumpta utrumq;
habituruſ erat perſonam. et ſacer

dotiſ ſcilicet et regiſ. Siquidem de
regia eiuſ poteſtate qua electuſ ſuiſ
regnum perenne tribuit. Et pre
ſenſ ſci euangelii lectio teſtatur.
Quia regnabit in domo iacob in aeternum
Et regni eiuſ non erit finiſ. Porro
de pontificali dignitate illiuſ in qua
pro noſtra redemptione hoſtiam ſuae
carniſ offerre dignatuſ eſt. Teſtatur
propheta qui ait. Tu eſ ſacerdoſ
in aeternum ſecundum ordinem
melchiſedech. Accepta autem tan
ta gratia. uideamuſ beata maria
in quanta humilitatiſ arce perſiſtat.
Ecce inquit ancilla dni fiat mihi ſe
cundum uerbum tuum. Mag
nam quippe humilitatiſ conſtantiam
tenet quae ſe ancillam ſui condito
riſ dum mater eligitur appellat.
Beata in mulieribuſ angelico oraculo
predicatur. Incognita adhuc cae
teriſ mortalibuſ arcana nrae redep
tioniſ edocetur. Nec ſe tamen
de ſingularitate meriti excellen
tioriſ ſingulariter extollit ſed
ac diuinae dignationiſ
potiuſ ſuae conditioniſ in omnib;
memor famularum ſe xpi conſor
tio humiliter adiungit. Famula
tum xpo deuota quod iubetur in
pendit. Fiat inquit mihi ſecun
dum uerbum tuum. Fiat ut ſpſ
ſcſ aduenienſ me caeleſtibuſ dig
nam myſteriiſ reddat. fiat ut in
utero meo filiuſ di humanae ſubſtan

tiae habitum induat · Atque adre
demptionem mundi tamquam ſpon
ſuſ ſuo procedat e thalamo ·,· Cuiuſ
uocem mentemque · noſ fratreſ kmi
pro modulo noſtro ſequenteſ famuloſ
eſſe noſ xpi · Incunctiſ actibuſ nriſ
motibuſque recolamuſ · Eiuſ ſemper
obſequiiſ omnia corporiſ nri mem
bra mancipemuſ · Adeiuſ inplendā
uoluntatem · Totum nrę mentiſ
dirigamuſ intuitum ·· Sicque per
ceptiſ eiuſ muneribuſ gratiaſ recte
uiuendo reddamuſ · Utadmaiora
percipienda digni exiſtere merea
mur ·, Praecemur ſeduli cum bea
ta dī genetrice · utfiat nobiſ ſecun
dum uerbum eiuſ ·, Illud uidelic&
uerbum · quo rationem ſuae incarnatio
niſ ipſe exponenſ ait ·, Sic enim
dilexit dſ mundum · ut unigenitū
filium ſuum daret · Ut omniſ qui
credit inipſum non pereat · ſed ha
beat uitam aeternam ·, Nec
dubitandum · quin noſ deprofundiſ
ad ſe clamanteſ citiuſ exaudire
dignabitur · Propter quoſ nec
dum ſe cognoſcenteſ ipſe ad profun
dam hanc conuallem lacrimarum
deſcendere dignatuſ eſt ·,
Ihſ xpſ dnſ noſter · qui uiuit & reg
nat cum patre inunitate ſpſ ſci dſ
per omnia ſecula ſeculorum amen ·,

FER VI ANTE NAT DNI
LEC SCI EUG SEC LUCAM ·

In illo tempore · Exſurgenſ
autem maria abiit inmontana cum
feſtinatione inciuitatem iuda ·
Et intrauit indomum zachariae · et
ſalutauit heliſabeth ·, Et reliq ·

XII OMELIA UENERABILIS BE
DAE PRBI DE EADEM LEC
TIONE :

Lectio quam audiuimuſ ſci euange
lii · et redemptioniſ nrę nobiſ ſem
per ueneranda primordia
prędicat · & ſalutaria ſemper imi
tandae humilitatiſ remedia com
mendat ·, Nam quia peſte
ſuperbiae adtactum genuſ huma
num perierat · decebat ut medica
mentum humilitatiſ quo ſanare
tur · Prima mox incipientiſ
ſalutiſ tempora praetenderent ·,
Et quia per temeritatem ſeductae
mulieriſ · morſ inmundum intro
ierat : Congruum fuit · ut inindi
tium uitae reuertentiſ · mulie
reſ ſe deuotę humilitatiſ inuicem
ac pietatiſ prae uenirent obſequiiſ ·,
Prior ęgo nobiſ beata dī genetrix
ad ſublimitatem patriae caeleſtiſ
Iter oſtendit humilitatiſ · non mi
nuſ religioniſ · quam caſtitatiſ
exemplo uenerabiliſ ·, Siquidem
gloria uirginei & intemerati
corporiſ · qualiſ ſit uita ſupernae
ciuitatiſ ad quam ſuſpiramuſ in
ſinuat · Ubi neque nubent · neque